

До вербальних засобів комунікативно-мовленнєвого рівня належать лексичні одиниці (спеціальна галузева термінологія) і ті, що є назвами видів документів (доручення – Comission, заява – Statement, наказ – Order, акт – Act, договір – Contract, угода – Agreement та інші). Вони впливають на вибір інформації й характер її викладу в документі, визначають зміст виконавчих дій, окреслюють специфіку перекладацьких стратегій.

Завдяки зіставному методу, методу порівняльного аналізу перекладів і структурно-семантичному аналізу офіційно-ділового дискурсу було опрацьовано значній корпус оригінальних українськомовних текстів і їх варіантів перекладу англійською мовою, що сприяло напрацюванню практичних навичок використання тактико-стратегічного перекладацького інструментарію.

Литература

1. Корольова Т. М., Попова О. В., Дін Сінь. Навчальний посібник «Translation of official documents» / Переклад офіційних паперів (на матеріалі англійської, української та китайської мов) : навч. посіб. / Т. М. Корольова, О. В. Попова, Дін Сінь. – Одеса : ІНВАЦ, 2014. – 204 с.
2. Типологія сучасного дискурсу [колективна монографія] / Т. М. Корольова, І. М. Дерік, Н. С. Жмаєва, О. В. Попова, С. Ю. Юхимець та ін. – Київ : Освіта України, 2016. – 156 с.
3. Актуальні проблеми дискурсології: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів : навчальний посібник / Т. М. Корольова, І. М. Дерік, Н. С. Жмаєва, О. В. Попова, С. Ю. Юхимець та ін. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2015. – 400 с.

Тетяна Дружина

**Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Україна

РЕАЛІЇ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

Переклад як засіб міжкультурного спілкування являє собою процес контакту двох семантичних систем із власним національно-культурними особливостями, а також контакту представників двох лінгвокультурних

спільнот із різними світосприйняттям і певним фондом фонових знань. Отже, дослідження впливу екстралінгвістичних факторів на переклад, зокрема, проблеми передачі національно-специфічної лексики або реалій, є досить актуальним. Проблемами перекладу реалій займалися А. В. Федоров, Л. Н. Соколов, В. Н. Комісаров, Вл. Россельс, Я. Й. Рецкер, А. Д. Швейцер, С. Влахов та С. Флорін, Р. П. Зорівчак, О. Ф. Бурбак, Л. С. Бархударов, А. А. Мороз та багато інших перекладознавців.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності звернення до екстралінгвістичної ситуації для створення еквівалентного перекладу.

Відповідно до зазначеної мети поставлено такі **завдання**: схарактеризувати лінгвістичний статус реалій; виявити класифікацію способів еквівалентного перекладу енігматичних текстів.

Предмет вивчення – еквіваленти перекладу екстралінгвістичних компонентів енігматичних текстів.

Об'єкт дослідження – тексти загадок та їхні переклади.

При визначенні статусу «реалії» як перекладознавчого терміна доречно, на наш погляд, виходити з лінгвокраїнознавчої теорії слова Є. Верещагіна та В. Костомарова, з їхнього вчення про фонові знання, про національно-культурний інформаційний потенціал лексичного значення мовних одиниць, а також з перекладознавчих поглядів В. С. Виноградова на природу слова. За визначенням цього дослідника, слово – це «основна одиниця мови, яка містить традиційно закріплений комплекс інформації і служить для формування думки та передачі повідомлень у складі речення» [2, с. 74].

Перекладознавче визначення терміна «реалія» дає відома українська дослідниця проблем перекладу Р. П. Зорівчак: «Реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких містить (у плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [3]. У визначенні значення слова вирішальну роль відіграють вузький та широкий контексти. У тих випадках, коли навіть найширший контекст не

виявляє того чи іншого значення слова, в якому воно вживається, перекладач повинен звернутися до екстралінгвістичної ситуації. Під екстралінгвістичною ситуацією, відповідно до визначення Л. С. Бархударова, ми розуміємо ситуацію спілкування, предмет спілкування та учасників комунікації [1]. Сильний вплив на вибір того чи іншого варіанта перекладу робить остаточно семантика лексичних одиниць, виявлення якої можливе при зверненні до екстралінгвістичної ситуації. При цьому під остаточною семантикою лексичних одиниць ми розуміємо відмінність дефініцій у різних мовах, досить подібних в описі одного явища.

Крім передачі смислу та основних засобів вираження, перекладач має відтворити ритмометричні особливості, специфіку рими та, по можливості, звукопис оригіналу. Завдання стає ще складнішим, коли йдеться про переклад загадок, адже до всього вище згаданого додається необхідність врахування специфіки читацької аудиторії. Перекладачеві енігматичних текстів відводиться роль посередника культур, перед яким постає «надзавдання» забезпечити максимально природне звучання тексту з розрахунку не просто на іншомовну аудиторію, а на таку, що має незвичайне, пов'язане з віковою характеристикою, світосприйняття.

Зіткнення різних систем мов, ментальностей, культурно-естетичного досвіду, помножене на особливості вікового бачення світу, неминуче веде до різного роду трансформацій як невід'ємної умови досягнення адекватності перекладу.

У нашому дослідженні ми використовували класифікацію способів перекладу реалій Г. Д. Томахіна [4, с. 31]: 1) транслітерація і транскрипція; 2) калькування; 3) описовий або пояснювальний переклад; 4) приблизний переклад (за допомогою «аналога»); 5) трансформаційний (контекстуальний) переклад – узагальнення або конкретизація.

З метою обґрунтування необхідності звернення до екстралінгвістичної ситуації для відтворення основних видів потенціалу оригінала були проаналізовані енігматичні тексти, і проведений аналіз показав, що

екстралінгвістичний аспект при перекладі такого виду текстів відіграє значну роль, таку ж як і лінгвістичний. При перекладі реалій розуміння змісту тексту і його передача мовою перекладу неможливі без знань певних фактів і подій, тобто без позамовної інформації.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні лінгвокультурних особливостей англомовних перекладів українських енігматичних текстів.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М. : Междунар. отношения, 1975. – 240 с.
2. Виноградов В. С. Лексические вопросы перевода художественной прозы / В. С. Виноградов. – М. : Изд-во Моск. гос. ун-та, 1987. – 174 с.
3. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. – Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. – 216 с.
4. Томахин Г. Д. Реалии-американизмы : пособие по страноведению / Г. Д. Томахин. – М. : Высшая школа, 1988. – 240 с.

Олена Зосімова

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»

Україна

Науковий керівник: д. філол.н., проф. Корольова Т. М.

ЗАВДАННЯ СЕМАНТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕКСТІВ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Комп'ютерний лінгвістичний аналіз текстів на природній мові є перспективною галуззю. Семантичний аналіз тексту – одна з ключових проблем теорії створення систем штучного інтелекту, що відноситься до обробки природної мови і комп'ютерної лінгвістики. Природна мова на відміну від комп'ютерних (алгоритмічних) мов формувалася дещо стихійно,